

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу
Калініченка Олега Миколайовича
на тему: «Розвиток інноваційної інфраструктури закладу вищої освіти»,
що представлена на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 073 – Менеджмент

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок із науковими програмами, планами і темами.

Сучасний етап розвитку глобального суспільства характеризується становленням економіки знань, ключовими ознаками якої є місце інформації та знань в структурі валового внутрішнього продукту. Це своєю чергою потребує підготовки висококваліфікованих фахівців, які можуть забезпечувати конкурентоспроможність розвитку будь якої країни. Технологічний розвиток, стандарти європейського ринку освітніх послуг, необхідність підготовки фахівців нового рівня – все це зумовлює потребу трансформаційної перебудови системи освіти України на принципово нових якісних засадах. Ключові тренди розвитку суспільства, виклики, з якими наразі стикаються всі країни світу, зумовили активний розвиток цифрових технологій та діджиталізацію всіх видів економічної діяльності, в тому числі освітньої.

Заклади вищої освіти у мовах пандемії потребували напрацювання нових методів та інструментів роботи, а повномасштабне вторгнення лише посилило цю потребу. Мінімізація негативних впливів та формування нових можливостей закладів вищої освіти є нагальною потребою для збереження конкурентоспроможності системи освіти України, що потребує напрацювання інноваційної інфраструктури та обумовлює актуальність теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до тематичних планів наукових досліджень кафедри менеджменту Державного торговельно-економічного університету: «Науково-методичні підходи щодо формування та розвитку інноваційної інфраструктури закладу вищої освіти» (номер державної реєстрації – 0121U111645); «Розробка механізму взаємодії елементів інноваційної інфраструктури закладу вищої освіти» (номер державної реєстрації 0123U102188). Результати дисертаційної роботи використовуються в освітньому процесі Державного торговельно-економічного університету.

Враховуючи вищезазначене, тему дисертаційної роботи Калініченка Олега Миколайовича «Розвиток інноваційної інфраструктури закладу вищої освіти», слід визнати актуальною, а напрям дослідження, таким, що потребує схвалення.

2. Ступінь обґрунтованості наукових досліджень, висновків і рекомендацій, представлених у дисертації, їх достовірність і новизна

Наукові положення, висновки та пропозиції, що знайшли відображення в дисертаційному дослідженні Калініченка О.М. на тему «Розвиток інноваційної інфраструктури закладу вищої освіти», повною мірою досліджені та обґрунтовані, що підтверджується структурною побудовою та змістом роботи.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень забезпечується: вивченням дисертантом великого масиву наукових джерел, зокрема, наукових праць, які присвячені розвитку системи вищої освіти, інноваційного потенціалу розвитку, розвитку інноваційної екосистеми, наукових та інноваційних кластерів; використанням сучасних методів дослідження: аналізу, синтезу, індукції, дедукції, систематизації та узагальнення, статистичного та економіко-математичного аналізу, експертних оцінок, графічного, стратегічного планування, абстрактно-логічного; апробацією

наукових результатів на наукових конференціях; публікаціями отриманих наукових результатів у періодичних наукових виданнях, а також використанням інформаційної бази, що включає законодавчі та нормативно-правові акти України, аналітичну інформацію центральних органів виконавчої влади, офіційні матеріали Державної служби статистики України, Євростату, міжнародних рейтингів та організацій, щорічної звітності закладів вищої освіти України, результати проведених автором опитувань.

Достовірність та об'єктивність наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується як належним рівнем теоретичного обґрунтування, що проведено на основі вивчення та аналізу праць вітчизняних і зарубіжних вчених, так і логічним зв'язком з поставленою метою і визначеними завданнями у роботі.

Сформована у дисертації мета відповідає темі дисертаційного дослідження та трансформується у чітко структуровані завдання з дотриманням наукової логіки. Завдання узгоджені між собою, чітко структуровані, а їх кількість забезпечує всебічне розкриття теми дисертаційного дослідження відповідно до поставленої мети. Зміст дисертаційного дослідження відповідає назві теми, а опубліковані праці свідчать про ґрунтовне опрацювання автором проблематики дослідження, особисто отримані результати містять наукову новизну, мають практичну цінність та відображають авторських внесок у дослідження питання розвитку інноваційної інфраструктури закладів вищої освіти.

Наукова новизна результатів роботи. Дисертація Калініченка О. М. є комплексним дослідженням особливостей розвитку інноваційної інфраструктури закладу вищої освіти, а окремі положення характеризуються наступною науковою новизною:

автором удосконалено:

- зміст поняття «інноваційна інфраструктура закладу вищої освіти» шляхом визначення його ключових сутнісних характеристик та функціональних ознак, які відповідають особливостям діяльності закладів

вищої освіти, таких як: створення, вдосконалення, поширення інновацій – а також виокремлення додаткової функціональної ознаки – впровадження інновацій;

- зміст поняття «інноваційна екосистема закладу вищої освіти» за рахунок ідентифікації такої сутнісної характеристики, як забезпечення взаємодії елементів інноваційної інфраструктури, що дало автору можливість систематизувати складові інноваційної інфраструктури закладу вищої освіти й визначити взаємозв'язки із зовнішнім середовищем;

- методичні підходи до моделювання інноваційної екосистеми закладів вищої освіти на основі їх еволюційного розвитку від моделі «Університет 1.0» до моделі «Університет 5.0»;

набули подальшого розвитку:

- методичний підхід до оцінювання інтелектуального потенціалу закладу вищої освіти на основі запропонованих автором критеріїв, таких як: академічна кваліфікація, академічний потенціал, інтенсивність науково-дослідної роботи, публікаційна активність, наукометрична присутність, патентна активність;

- методичний підхід до періодизації формування та розвитку інноваційної інфраструктури закладу вищої освіти в межах еволюційного розвитку від моделі «Університет 1.0» до моделі «Університет 5.0»;

- систематизація структури ресурсного забезпечення розвитку інноваційної інфраструктури з урахуванням позиціонування закладу за рівнями розвитку інноваційної інфраструктури та інтелектуального потенціалу.

За вищевикладеним можна дійти висновку, що дисертаційна робота Калініченко О.М. є вагомим внеском у вирішення важливої науково-прикладної проблеми розвитку інноваційної інфраструктури закладів вищої освіти. Впровадження результатів дисертаційного дослідження сприятиме розвитку інноваційної діяльності закладів вищої освіти, започаткуванню нових моделей реалізації інтелектуального потенціалу закладів вищої освіти

України, оптимізації залучення наявного виробничо-технічного, технологічного та ресурсного потенціалу з урахуванням інноваційних підходів до розвитку інфраструктури закладів вищої освіти.

3. Практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що розроблені наукові та методичні положення, висновки та рекомендації збагачують теорію і практику щодо розуміння формування інноваційної інфраструктури закладів вищої освіти.

Теоретичні висновки та науково-практичні рекомендації автора безпосередньо використано та впроваджено в діяльності:

ТОВ «Соціальний консалтинг «Параграф» – методичні підходи до процесу формування інноваційної інфраструктури закладу вищої освіти використовуються в рамках надання комплексних консалтингових послуг на тему грантової та фандрейзингової діяльності закладам освіти та громадським організаціям.

ТОВ «Квідо Роботікс» – розроблена модель інноваційної інфраструктури закладу вищої освіти планується до використання в процесі надання консультаційних послуг з питань інформатизації та цифрової трансформації.

Окремі положення, висновки та пропозиції, що містяться в дисертаційному дослідженні застосовуються в освітньому процесі Державного торговельно-економічного університету при викладанні дисциплін, що закріплені за кафедрою менеджменту.

Наукові розробки дисертаційного дослідження реалізовувались в рамках виконання наукової теми кафедри менеджменту Державного торговельно-економічного університету: «Науково-методичні підходи щодо формування та розвитку інноваційної інфраструктури закладу вищої освіти» (номер державної реєстрації – 0121U111645), особистий внесок здобувача полягає в ідентифікації архітектури інноваційної інфраструктури закладу вищої освіти,

визначено методичні підходи до процесу формування інноваційної інфраструктури закладу вищої освіти; «Розробка механізму взаємодії елементів інноваційної інфраструктури закладу вищої освіти» (номер державної реєстрації 0123U102188) в рамках якої ідентифіковано особливості взаємодії елементів інноваційної інфраструктури закладу вищої освіти та розроблено модель інноваційної екосистеми закладу вищої освіти з урахуванням взаємозв'язків між елементами інноваційної інфраструктури, освітнім та адміністративними процесами, зовнішнім середовищем закладу вищої освіти.

4. Повнота викладення матеріалу в наукових публікаціях, що зараховані за темою дисертації.

Результати дисертаційної роботи опубліковані у 12 наукових працях, з них 5 авторських статей у наукових фахових виданнях України (1 – у співавторстві) та 7 тез доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій.

Перелік опублікованих праць за темою дослідження достатньо повно розкривають зміст дисертаційного дослідження, його наукову новизну та результати, що виносяться на захист, а їх обсяг та кількість відповідають встановленим вимогам.

5. Відсутність порушення академічної доброчесності

Рукопис дисертаційної роботи Калініченка О.М. перевірено на плагіат програмними засобами. За перевіркою посилань визначено наявність окремих співпадінь з власними публікаціями, термінологією, посиланнями на бібліографічні джерела інформації, загальноживаними словосполученнями. Під час вивчення матеріалів дисертації, аналізу наукових публікацій автора не було виявлено ознак порушення академічної доброчесності, а саме академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації результатів дослідження.

Таким чином, дисертаційна робота Калініченка О.М. визначається самостійною оригінальною працею та не містить порушень академічної доброчесності.

6. Зауваження та дискусійні положення дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження необхідно висловити окремі зауваження та дискусійні положення:

1. В роботі широко досліджуються аспекти еволюції розвитку концепції Університет 1.0 до Університет 5.0, який розуміється в рамках роботи як «науково-дослідна освітня установа (інститут), діяльність якої заснована на використанні: передових цифрових технологій на етапі підготовки «цифрових спеціалістів», яким «на виході» будуть притаманні гіперінтелект, гіперзнання, гіперінформація, гіперкомунікація, професіонали, які реалізовуватимуть становлення й розвиток Індустрії Х.0». Погоджуючись з автором щодо формування нового концепту університету в умовах всеосяжної цифровізації вважаємо, що концепт Індустрії Х.0 потребує ширшого аналізу та обґрунтування.

2. Позитивно оцінюючи системність дослідження методичних підходів до формування інноваційної інфраструктури закладу вищої освіти (с.48-54), де автором наведена низка підходів до визначення інноваційного потенціалу необхідно зауважити, що автору варто було би розширити теоретичний базис за рахунок зарубіжних авторів, наприклад Дж.Фуллера, М.Бартла, які запропонували метод використання інноваційного потенціалу онлайн-спільнот та інших.

3. Схвальної оцінки заслуговує ґрунтовна оцінка рівня інноваційної складової України через визначення в рамках Global innovation index та European innovation Scoreboard, компаративний аналіз рівня фінансування наукових досліджень з 2016 по 2022 роки, однак робота значно виграла би за наявності аналізу структури фінансування (державне та приватне), що дало би

можливість ширше оцінити потенціал залучення фінансових ресурсів на наукові дослідження.

4. В роботі проведено ґрунтовний аналіз та оцінка інтелектуального потенціалу закладів вищої освіти України, представлена широка вибірка закладів для оцінки, однак варто зауважити, що робота значно би виграла, якби наведені критерії оцінки включали не лише кількісні, але і якісні параметри, а також враховували би вплив зовнішніх факторів, що дозволило би більш ґрунтовно визначити наповнення індексу та визначити перспективи для удосконалення діяльності закладів вищої освіти, наприклад, обрахунок загальної чисельності науково-дослідних робіт до загальної чисельності науково-педагогічних працівників має певні обмеження, які не залежать від діяльності закладів вищої освіти.

5. В результати оцінки інтелектуального потенціалу в роботі здійснено кластеризацію досліджуваних університетів та визначено стратегічні цілі для кожного з кластерів, однак, варто було би доповнити дослідження обмеженнями, які можуть ускладнювати певні види активності для обраних закладів вищої освіти. Так, завдання пошуку інвесторів може обмежуватися діючою законодавчою базою щодо діяльності ЗВО, податковим навантаженням, що знижує ефективність такого інвестування, відсутністю окремої мотивації для бізнесу щодо популяризації провадження такої діяльності.

Проте, зазначені недоліки не знижують ступінь наукової новизни та практичного значення отриманих результатів і мають дискусійний характер, що, в свою чергу, не впливає на позитивну оцінку роботи.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота Калініченка О. М. містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Робота виконана в науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності.

У першому розділі автор проаналізував основні поняття та сутнісні характеристики інноваційної інфраструктури закладу вищої освіти, ідентифікував її архітектуру, дослідив складові елементи та підходи до її формування.

У другому розділі дисертаційної роботи автор здійснив компаративний аналіз інноваційної діяльності закладів вищої освіти України та світу на основі міжнародних рейтингів та статистичних даних, проаналізував інтелектуальних потенціал шістнадцяти закладів вищої освіти України, дослідив їх інноваційну інфраструктуру та сформував карту позиціонування з використанням показників рівня розвитку інноваційної інфраструктури та інтелектуального потенціалу, ідентифікував ключові тенденції розвитку інноваційної інфраструктури закладу вищої освіти на основі аналізу нормативних документів Європейського Союзу та України.

У третьому розділі дисертації автор систематизував методичні підходи до розвитку інноваційної інфраструктури закладу вищої освіти і на основі цього удосконалив підхід до моделювання інноваційної екосистеми з урахуванням особливостей еволюційного розвитку закладів вищої освіти. Окрім цього, автор визначив особливості ресурсного забезпечення процесу розвитку інноваційної інфраструктури і запропонував практичні рекомендації щодо забезпечення його ефективності.

Оформлення дисертації відповідає вимогам Наказу МОН України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» від 12.01.2017 р. №40 зі змінами від 31.05.2019 р.

8. Загальна оцінка дисертації

Дисертаційна робота Калініченка О. М. на тему «Розвиток інноваційної інфраструктури є завершеною науковою працею, яка за актуальністю, достовірністю результатів, науковою новизною та дотриманням принципів академічної доброчесності відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої

вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 22 січня 2022 року №44. З огляду на це, Калініченко Олег Миколайович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент.

Офіційний опонент
професор кафедри міжнародної економіки
Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана,
доктор економічних наук, професор

Людмила ЦИМБАЛ

